

"Ei oska ette näha, millal mürgitused kontrolli alla saadakse ja kas saadakse."

Krista Taim

11.09.2001

TRÖÖSTITU PILT: Maarjamõisa haigla intensiivraviosakonnas lebab ühes toas kolm naist ja üks mees.

"Kõik ei ole päästetavad, sest imet me teha ei suuda," vaatab arst kurvalt oma patsiente.

Aldo Luud

"Peame kogu aeg valmis olema, et võtta vastu 5-10 patsienti korraga. Ei oska ette näha, millal mürgituselaine kontrolli alla saadakse ja kas saadakse," muretseb Pärnu haigla peaarst Urmas Sule.

Esimesed mürgitustega inimesed toodi Pärnu haiglasse pühapäeva pärastlõunal.

"Kõige äkilisemaks läks pühapäeval pärast kella kolme pärastlõunal, kui tuli sisse kaheksa inimest tunni jooksul. Sellises ulatuses mürgitust ei ole Eestis varem olnud. Töömaht oli niivõrd suur, et mobiliseeriti kogu haigla personal. Nüüd hakkavad inimesed ära väsima ja vajavad vahetust. Õnneks on meil abi teistest haiglatest," räägib Sule esmaspäeva pärastlõunal ja lisab, et abiväge on tulnud ka Tartu Ülikooli kliinikumist.

Haigla ja kiirabi töötavad võimete piiril

"Hetkel saame hakkama, aga kui õhtul peaks samasugune hulk mürgitatuid tulema nagu esmaspäeva öösel, siis on see isegi kõigi Eesti haiglate jaoks tõsine probleem," muretseb Sule. Ta ei oska veel hinnata, kui paljud mürgitatuist võivad ellu jääda.

Pärnu kiirabi peaarsti Külvar Mandi sõnul olid kiirabibrigaadidel eile hommikupoolikul käed tööd täis. "Tänase päeva esimene poolt on võrdne eilse päeva ja ööga," räägib Mand. Tööle pandi üheksa kiirabibrigaadi, neli autot sõitsid maakonnas, viis Pärnu linnas.

Mürgist alkoholi joonud inimeste seisund muutub minutitega. Mõni kahtlast jooki pruukinud inimene on tulnud haiglasse omal jalal, kuid juba õige varsti kaotanud teadvuse ja langenud koomasse. Kui paljud mürgitatuist võiksid paraneda, ei julge ka Mand veel ennustada.

Suurem hulk patsiente on üli-raskes seisundis ning reanimobiilid viivad neid Tallinna ja Tartu haiglatesse. Vaja on dialüüsiaparaate, et haigete verd vahetada. Verevahetust tehakse Tallinnas Mustamäe, Pelgulinna ja Keskhaiglas ning Tartu Maarjamõisa haiglas.

Pooled mürgitatud on paranenud

Mustamäe haiglasse toodud kümnest raskes seisundis patsiendist oli eile õhtuks neli sedavõrd paranenud, et nad viidi juba üldosakonda. Ka üks eile päeval saabunuist tuli teadvusele. Neil viiel haigel on ka nägemine taastunud. Viie inimese suhtes ei ole arstidel veel kindlust, kas nad pääsevad. Kuid loota tuleb parimat.

"Peamine, miks mürgitatud meie haiglasse toodi, on dialüüs ehk verevahetus, mida me saame teha. Tuleb ka toetada teiste organite talitlust - kopsude kunstlik ventilatsioon, südamevereringe reguleerimine," loetleb Valdo Toome Mustamäe haiglas. Eile kelle kuue ajal õhtul ta juba teadis, et Pärnust saabuvad uued raskelt haiged.

Pelgulinna haiglasse jõudsid esimesed tugeva mürgituse saanud inimesed, üks naine ja kolm meest, pärast südaööd.

"Neli haiget kõik olid raskes seisundis, kuid nüüd üks juba paraneb. Ülejäänud kolmest on üks üli-raskes, kaks raskes seisukorras," ütleb esmaspäeva päeval SL Õhtulehele Pelgulinna haigla peaarst Vello Ilmoja. "Teataval kergematel juhtudel on paranemist loota. Kõik sõltub aimest ja mürgituse sügavusest." Enne analüüsivastuste saamist ei taha Ilmoja olukorda põhjalikult kommenteerida.

Haaranguid ei tule

Pärast Pärnu mürgitustelainet ei plaani politsei siiski üle-eestilist suuroperatsiooni salaviinamüüjate leidmiseks. [Politseiameti](#) pressiesindaja Indrek Raudjala sõnul tegeleb politsei salaviinamüüjatega iga päev ja enamasti on teada ka kohad, kus põrandaaluse viinaga äritsetakse. "Salaviinamüüjad on kavalad, neil on oma klientuur välja kujunenud ja kodus hoitakse väikseid koguseid. Neid vahele võtta on raske," lisab Raudjalg ja viitab sotsiaalsetele probleemidele, mille lahendamine aitaks ka salaviina vastu võidelda.

Maavanem: "Ärge avage juba ostetud salaviinapudeleid!"

ärnu maavanem Toomas Kivimägi kutsus kokku kriisikomisjoni.

"Inimesed töötavad suure koormusega, õnneks on meie arstidel abi oodata Tartust. Politsei saab omal jõul hakkama," räägib Kivimägi ning lisab, et praegu on tähtsaim inimeste informeerimine.

"Kellel on veel kodus pudel salaviina ja kes pole seda avanud, ärgu tehkugi lahti - tagajärjed võivad olla hullud," kutsub Toomas Kivimägi inimesi mõistusele.

"Politsei peab leidma salaviina müügikohad ja paljastama kogu selle inimketi, kes tegeles kuritegeliku mürgiviinamüügiga," räägib Kivimägi. "Kõik urkad tuleb läbi otsida, kuid üles tuleb leida ka kõik inimesed, kes ohtliku salaviina turustamise ja valmistamisega tegevad. Me ei saa kahjuks veel kätt südamele pannes öelda, et rohkem sellist mürgist alkoholi Pärnu maakonnas ei ole."

Maavalitsus saatis Eesti omavalitsusjuhtidele hulga fakse, kus palub neil teavitada kohalikke inimesi pudelisse villitud mürgist. "Paljudel ei käi ajalehti ja nad ei kuula ka raadiot, ent kuidagi peavad nemadki ohust teada saama," on Kivimägi kindel.

Kriitiliseks ajaks loeb Kivimägi lähemat 24 tundi. Kui sel ajal uusi haigestunuid ei tule, võib olukord stabiliseeruda.

Pärnu linnavalitsus lubab abi anda kõigile nendele perekondadele, kelle lähedased metanooli joomisest surid või raske mürgituse said. Informatsiooni ja abi saab linnavalitsuse telefonil 044 3 13 06. Telefonil 044 3 14 12 ootavad psühholoogid kannatanute lähedaste kõnesid. Pärnus võib ka ise psühholoogi jutule minna, aadress on Kungla 19.

Puupiiritus ehk metanool

Metanool (CH_3OH) on keemiatööstuse tooraine, mida toodetakse looduslikust gaasist. Rahvasuus kutsutakse metanooli puupiirituseks, sest varem toodeti seda puidu utteveest.

Metanoolist toodetakse formaliini (metanaali vesilahus) ja karbamiidi ning selle baasil karbamiidvaikusid, mis on mööblitööstusettevõtete tooraine. Eestis kasutab seda peamiselt Püssi puitplaatide kombinaat. Metanooli abil on võimalik vähendada ka bensiinide mürgisust ja seda kasutatakse pliivaba kõrge oktaanarvuga bensiini tootmiseks. Eestis toodab metanooli Kohtla-Järvel asuv firma Nitrofert.

Alkoholide mürgisus suureneb kooskõlas süsinikuahela pikenemisega, homologiline rida algab metanooli ehk puupiiritusega CH_3OH , järgneb kõigile tuntud viinapiiritus ehk etanool $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, propüülalkohol $\text{C}_3\text{H}_7\text{OH}$, bitüül- ning amüülalkohol jt.

Inimesele surmav on 6 kuupsentimeetrit metanooli kehakaalu iga kilogrammi kohta, etanoolil vastavalt 5 kuupsentimeetrit, amüülalkoholi puhul jätkub juba 0,15 kuupsentimeetrist. Tundub imelik, et kurja kuulsusega puupiiritus on vähem mürgine kui etanool, ent metanooli joovettekitav ja toksiline toime on tõepoolest nõrgemad, aga närvirakke kahjustav toime märksa suurem.

Tüüpiline metanoolimürgitus neuritis retrobulbaris põhjustab nägemisnärvi atroofiat, millele järgneb pimedaks jäämine. Kui suur annus põhjustab pimedaks jäämise, sellele ühest vastust pole. On joodud teeklaasitäis (muidugi veega lahjendatud) metüülalkoholi ning polegi pimedaks jäänud. Samas on ka pool pitsi puupiiritust inimese sandistanud või tapnud.

Tallinna Tehnikaülikooli looduslike ühendite keemia õppetooli professori Nigulas Sameli sõnul on metanooli etanoolist palja silmaga väga raske eristada. Veega lahjendades tuleb metanooli puhul mängu magusam lõhn, mis meenutab viltpliiatsi lõhna. Kontsentreeritud kujul aga lõhn tuntavalt välja ei tule.

Tavaliselt eeldab joodava ja mittejoodava eristamine põhjalikku analüüsi.